

ביאורים בספר התניא

ביאורים והעשרת ההתבוננות בספר התניא

לפי סדר השיעור היומי

ערוכים מכל כתיב כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש שליט"א מה"מ

יום א (יט אד"ר)

"וכן בענין עסק לימוד התורה ללמוד הרבה יותר מחפצו ורצונו לפי טבעו ורגילותו ע"י מלחמה עצומה עם גופו"

העבודה דהליכה מלמטה למעלה, ענינה – שצריך להוסיף עוד יותר ולהגיע לדרגה נעלית יותר בלימוד התורה. דהנה, כאשר מדובר אודות תלמיד הראוי לשמו, היינו, תלמיד שמנצל את הזמן באופן המתאים ולומד כדבעי כו' – נשאלת השאלה: כיצד יכול להוסיף עוד יותר בלימוד התורה, הרי במשך המצת-לעת ישנם כ"ד שעות בלבד, ומאחר שהוא מנצל את כל זמנו באופן המתאים, מהיכן יקח זמן נוסף כדי להוסיף בלימוד התורה?! הנה על זה אומרים לו שבלמוד התורה ישנם ב' ענינים: כמות ואיכות. ולכן, גם כאשר נראה לו שאינו יכול להוסיף בכמות דלימוד התורה, הרי בודאי שיכול להוסיף באיכות דלימוד התורה. ובאמת אפשר להוסיף גם בכמות הלימוד – שהרי רואים בפועל שכאשר הלימוד הוא בעצלתיים, הרי הכמות שמספיק ללמוד היא פחותה מאשר הכמות שהיה יכול להספיק אם היה לומד מתוך חיות כו' ועפ"ז מובן שאפשר להוסיף גם בכמות הלימוד – כי כאשר לומד בחיות יותר, הרי הוא מספיק ללמוד כמות גדולה יותר. והנה, ב' הענינים דכמות ואיכות, אינם ב' דרגות בלבד, אלא הם ב' סוגים כלליים, שבכל א' מהם ישנם ריבוי דרגות. וע"ד המבואר באגה"ק (סי"ז) בנוגע לכללות הענין דגן עדן – "שיש כמה וכמה מעלות ומדרגות ג"ע זה למעלה מזה עד רום המעלות", אע"פ שבכללות ישנם בג"ע ב' בחינות בלבד – ג"ע התחתון וג"ע העליון. ועד"ז מובן בנוגע לב' הענינים דכמות ואיכות שבלמוד התורה – שהם ב' סוגים כלליים, ובהם ישנם ריבוי דרגות. ובפרט שכללות הענין דג"ע קשור עם לימוד התורה – כי קיום המצוות שייך רק בעוה"ז ולא בג"ע, משא"כ לימוד התורה שייך גם בג"ע, כפי שמצינו שיש מתיבתא דרקיעא, מתיבתא דשמיא, מתיבתא דקוב"ה וכו'.

(התועדויות תשמ"ב ח"א עמ' 389)

יום ב (כ אד"ר)

"ובפרט בענין לקדש עצמו במותר לו שהוא מדאורייתא כמ"ש קדושים תהיו וגו' והתקדשתם וגו'"

בזמן הגלות אי אפשר להשתמש עם הטוב והמובחר שבעניני העולם כמו בזמן הבית, והיינו, שבזמן הבית היתה ההנהגה ע"פ דברי הירושלמי "דייך מה שאסרה לך התורה", ואילו בנוגע לדברים המותרים יש ליהודי להשתמש בכל הטוב והמובחר שבעולם, אבל בזמן הגלות צריכה להיות ההנהגה באופן ד"קדש עצמך במותר

לך", כיון שיש צורך בזהירות ושמירה יתירה, שלכן ניתוספו אז גדרים וסייגים, כמ"ש "ושמרתם את משמרתי", "עשו משמרת למשמרתי", שעי"ז נעשית השמירה מפני ענינים האסורים. (התועדויות תשי"ז ח"ג עמ' 56)

יום ד (כב אדר"ר)

פרק לא

"מרירות ולב נשבר"

אך כדי שיהיה אלקיכם בבחינת גילוי צריך להיות הענין דסור מרע, וזוהי התחלת העבודה, דהיינו, שיתבונן במעמדו ומצבו ויתמרמר בנפשו כו', שעי"ז פועל בעצמו לעקור את כל רצונותיו, שלא יהיו לו רצונות זרות, אלא רק רצון אחד להוי' לבדו. והו"ע קבלת עול מלכות שמים, שמשעבד עצמו לגמרי לאלקות שיהיה לו רק רצון אחד להוי' לבדו. ועבודה זו נקראת בשם תשובה תתאה, תשוב ה' תתאה, והיינו, שתמורת מה שפעל ע"י החטא שהשכינה (בחינת ה' תתאה) תהיה בגלות, הנה עתה פועל ע"י התשובה וקבלת עול מלכות שמים להשיבה למקורה ושרשה.

(סה"מ תשי"ח עמ' צט)

ענין המרירות שענינה הוא בכדי להוציא את הנה"א מהגלות, הן אם הגלות היא מצד ענינים בלתי רצויים, או רק מזה שנופלת חמדה בלב ומחשבה במוח, או אפילו רק מצד עצם הענין שנה"א יודעת מדברים גשמיים, שהנשמה מצד עצמה אינה שייכת אליהם כלל, כמ"ש חי הוי' גו' אשר עמדתי לפניו, שכל ידיעתה רק באלקות, וא"כ, הרי גם מה שהנשמה יודעת מדברים גשמיים הו"ע של ירידה גדולה, מאיגרא רמא לבירא עמיקתא וענין הגלות להנשמה, ומצד זה הוא במרירות.

(סה"מ תשי"ט עמ' ה)

"ובפרט במצות תפלה לצעוק אל ה' בצר לה מגלותה בגופי המשוקץ"

ובענין זה מודגש ההכרח שבתורת החסידות – כיון שעל ידה נעשים התפלה והק"ש מצוה מן התורה, כאשר יהודי מתחיל להתבונן בגדולתו ית', ומזה בא להבנה והכרה בשפלות האדם, שרואה עד כמה הוא בצמצום מדידה והגבלה; כאשר חסר באכילתו אזי נעשה מיד חלישות בכח שכלו, וכאשר חסר בשינתו נעשה אצלו בלבול המוחין, ובכלל זקוק הוא למין החי והצומח והדומם, ובלעדם אינו יכול להתקיים, וכמו כן בנוגע למצבו הרוחני – שמתבונן בגדולת הבורא שממנו נלקחה נשמתו, "מאיגרא רמה", ומשם ירדה "לבירא עמיקתא", ובפרט כשיודע בעצמו מי הוא המושל ושולט עליו מבין שני אלו שעליהם אמרו חז"ל "זה וזה שופטן" שלפעמים זה קם וזה נופל ולפעמים זה קם וזה נופל, כך, שאינו יכול להגיע למעמד ומצב "שתהא יציאתך מן העולם כביאתך לעולם".

הנה כשמרגיש את שפלות מצבו – אזי מרגיש את עצמו במצב של **חסרון עצום** ("א גוואלדיקן חסרון"), ובלשון אדמו"ר האמצעי: "כשנזכר העני ואביון על רוב דחקו... יבכה במר נפשו תיכף כו'", וכיון ששפלות מצבו והחסרון שלו נוגעים לו באמת – אזי נעשה אצלו החיוב מן התורה לבקש צרכיו, וכאשר מתפלל, אזי מקיים מצות עשה מן התורה.

ואז נכללת בזה גם המצוה מן התורה לזעוק ולהריע בעת מלחמה – שזועק להקב"ה ש"יעמוד לימין אביון להושיע משופטי נפשו", "זה וזה שופטן", כמבואר בתניא ש"שתי הנפשות... נלחמות זו עם זו על הגוף וכל אבריו כו'", והיינו,

שהיצה"ר, "א-ל זר אשר בקרבך", גורם ל"מלחמה בארצכם", שרצונו לכבוש את רמ"ח האברים ושס"ה הגידים וג' לבושי הנפש שיהיו שייכים אליו בלבד.

אמנם, כדי לבוא למעמד ומצב שהתפלה תהיה מתוך הרגש גודל החסרון וזעקה להקב"ה כו' – צריכה להיות ההקדמה דאמירת כל פרטי הענינים ד"מה טובו", "הודו", פסוקי דזמרה וברכות ק"ש, - ומבלי לדלג, למרות ההיתרים שבזה שמצינו בדברי האחרונים ושלפניהם – וכפי שתורת החסידות מבארת ומורה הדרך להתבוננות בענינים אלו – החל מההתבוננות ד"הודו להוי' קראו בשמו", "הודיעו בעמים (שאפילו בכל העמים יודעים) עלילותיו", ואח"כ מגיע לפסוקי דזמרה, ומתבונן בהענין ד"וירם קרן לעמו" – "לעמו" דייקא, כיון שבכל הקריאה "נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים", היינו, שאפילו "שמו" נשגב לבדו, ורק "הודו", זיו והארה בלבד, על ארץ ושמים, וכיון שכן, נמצא, שהוא במצב של עני מדוכא שאין לו מאומה לחלוטין...

ואח"כ מגיע לברכות ק"ש, ששם מדובר אודות השרפים וחיות ואופני הקודש, שעומדים בתנועה של אמירת קדוש וברוך כו', ומתבונן בשרש נפשו הבהמית שנלקחה מהמלאכים הנ"ל, ואילו אצלו הענין דעבודת המלאכים הוא בהעדר לגמרי, כיון שנמצא במעמד ומצב ששייך רק לעניני עוה"ז.

ואז – בכה יבכה במר נפשו... מצד גודל התאוה והצמאון להיותו "בארץ ציה ועיף בלי מים", ובתנועה כזו מתפלל לבורא העולם ומבקש ממנו שירוה וישביע את צמאונו ורעבונו, כיון שאינו יכול לסבול יותר...

- ע"ד ה"צעטיל" ששלח החסיד ר' אייזיק מהאמיל לרבינו הזקן, שמבקש ממנו להשיב על שאלתו כיון שהדבר נוגע בנפשו ממש.

וענין זה שייך לכאן"א מישראל, אפילו לפשוט שבפשוטים, וגם בזמן הגלות – שהרי אנשי כנסת הגדולה תיקנו את נוסח התפלה באופן השוה לכל – שע"י ההתבוננות בכל חלקי התפלה, מ"מה טובו" עד שמונה עשרה, כפי שנתבארה בתורת החסידות, יוכל לבוא למעמד ומצב שירגיש את החסרון שלו בכל הענינים, ואז, כאשר מתפלל להקב"ה, מקיים מצות עשה מן התורה ג' פעמים ביום;

ובה בשעה, יהודי שאינו לומד תורת החסידות, "א' עולם'שער" – יכול לחיות שבעים שנה מבלי לטעום טעמה של תפלה אמיתית!

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 283 – 281)

"כמשל בן מלך שהיה בשביה וטוחן בבית האסורים ומתנוול באשפה ויצא לחפשי אל בית אביו המלך"

וזוהי השמחה של בן חכם, שלא התפעל מההעלם וההסתר, וידע שכוונת ההעלם היא כדי שהוא יחפש את המסתתר – ומזה היא גודל השמחה, כאשר "מצאתי את שאהבה נפשי", כמשל בן המלך שהיה במרחק ובשביה ושב אל המלך, שזה גורם תענוג ושמחה גדולה ביותר.

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 183)

"כי לא פסקה זוהמתם עד מתן תורה"

במ"ת היה גילוי נעלה ביותר, כמ"ש וירד הוי' על הר סיני, והיה הגילוי דבחינת אנכי מי שאנכי, ופסקה זוהמתם כמו קודם החטא.

(סו"מ תשט"ז עמ' קפח)

"ולכן לעתיד כשיעביר ה' רוח הטומאה מן הארץ כתיב ובמנוסה לא תלכון כי הולך לפניכם ה' וגו'"

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, ואיתא בילקוט, הראיתי מה שלא הראיתי לאבות, כתיב נורא תהלות עושה

פלא, ונסים וגבורות שאני עתיד לעשות עם הבנים כתיב אראנו נפלאות וכה"א לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו. ויובן ע"פ מ"ש במדרש בענין ההפרש בין יצי"מ וגאולה העתידה, שגאולת מצרים נמשלה ללילה ולכן היתה בחפזון, דחפזון ולילה הו"ע אחד, וגאולה העתידה תהיה ביום ולכן תהיה במנוחה. וההפרש בין יום ולילה הוא, שיום ענינו גילוי ולילה ענינו העלם. והיינו, דאף שביצי"מ היו גילויים נעלים ביותר, עד שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה בכבודו ובעצמו, מ"מ נקרא בשם לילה שמורה על ענין ההעלם, לפי שגילויים אלו היו רק מצד המעלה ולא מצד המטה, ואילו המטה מצד עצמו נשאר כמקודם, כיון שהגילויים לא נמשכו בו בקליטה בפנימיות, ולכן נשאר בבחינת חושך והעלם, שהו"ע הלילה. אמנם לעת"ל יהיה זיכוך ועליה בהמטה עצמו, שהמטה עצמו יהיה בבחינת אור וגילוי, ולכן נקרא בשם יום. והגם שכל הגילויים דלעתיד הותחלו מיצי"מ, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר בפירוש כימי צאתך גו', כימי לשון רבים, שמיצי"מ הותחל הגילוי דלעתיד, ובפרט בקרי"ס שאז הותחל הגילוי דלעתיד, הרי כל זה היה רק מצד המעלה בלבד, ולא בא בפנימיות ובקליטה למטה. ולכן גם הענין דקרי"ס היה רק לפי שעה בלבד, לפי שהמטה לא היה כלי לזה.

ורק לעת"ל אראנו נפלאות, היינו, שהנפלאות שהיו ביצי"מ (שהו"ע הגילוי שלמעלה מערך העולמות ולמעלה מהשתלשלות) יהיו באופן דאראנו, בבחינת ראייה וגילוי למטה. וזהו מ"ש לעושה נפלאות גדולות לבדו, כי, ענין זה שהגילויים העליונים יומשכו למטה בפנימיות, הוא בבחינת נפלאות גדולות לבדו, שרק הוא לבדו ית' ביכולתו לעשותם, לפי שלגבי ית' מעלה ומטה שוים. ונמצא מכהנ"ל שהגאולה העתידה תהיה בבחינה נעלית יותר מגאולת מצרים. ולכן יש דעה שאין מזכירין יצי"מ לעתיד, לפי שיצי"מ אינה בערך כלל לגאולה העתידה. וגם לפי הדעה שמזכירין יצי"מ גם לעתיד, הרי זה רק בדרך טפל בלבד.

(סה"מ תשי"ח עמ' ר, רא)

יום ה (כג אדר"ר)

פרק לב

"לבוא לידי קיום מצות ואהבת לרעך כמוך לכל נפש מישראל למגדול ועד קטן"

וזהו הענין דאהבת ישראל שראינו אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר, וכפי שתבע גם מהמקושרים שלו, שתהיה להם חיבה ליהודי ("מ'זאל האלט האבן א אידן"), וכפי שהיה אומר שכאשר מחבבים את הקב"ה ואת התורה, אזי מחבבים גם יהודי.

(התוועדויות תשט"ז ח"ג עמ' 96)

תפקידו של האדם והחוב המוטל עליו הוא, שלא להסתפק במה שנמצא אצלו בכיס חיקו ("אין בוזעם-קעשענע") ובד' אמות שלו, - שהרי "ואהבת לרעך כמוך" "זה כלל גדול בתורה", ו"כל ישראל ערביין זה בזה", ולכן, ככל שייטב לו, עליו להשתדל שגם לזולתו יהיה טוב, הן בגשמיות והן ברוחניות, שגם הוא יהנה מה"טעם" של התורה ומה"ריח" של המצוות, ויקיימם בפועל ממש בחיי היום-יומיים, והיינו, שצריך להתייגע ולחפור ("דערגרונטעווען") בכל מציאות העולם כולו, כך, שבכל העולם כולו יאיר "נר מצוה ותורה אור". וזוהי נקודת מאמר רז"ל "כל אחד ואחד חייב לומר בשבילי נברא העולם", היינו, שעל כל אחד בפרט מוטלת האחריות עבור מציאות כל העולם, ו"צריך כל אדם שיראה... כל העולם חציו זכאי וחציו חייב... עשה מצוה אחת הרי הכריע... את כל העולם כולו לכף זכות" (או ח"ו להיפך).

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 38)

ע"ד המדובר לעיל אודות ב' ההפכים דאתרוג וסוכה, שאתרוג צריך להיות ללא חסרון כלל, ואילו בסוכה מספיק שנים כהלכתן ושלישית אפילו טפח (אע"פ שע"ד הרגיל צ"ל ד' דפנות, וכפי שנוהגים אנו) – מצינו ב' קצוות גם בהנהגה כללית ע"פ תורה:

בנוגע לגרים – הרי לא זו בלבד שלא משתדלים ("מען יאָגט זיך ניט) להרבות גרים, אלא אדרבה, משתדלים למעט בזה, ולכן מזהירים אותם ומספרים להם שבני ישראל דווים וסחופים כו', וכל זה – אפילו בזמן הגלות, שאז קטן יותר החשד בנוגע לסיבת הגיור, ועאכו"כ בימי דוד ושלמה שלא קיבלו גרים כלל (מלבד "גרים גרורים", שנתגיירו מאליהן). ונמצא, לכאורה, שלא משתדלים למשוך ולקרב עוד אחד ועוד אחד.

אמנם, במה דברים אמורים – כשמדובר אודות אינם-יהודים, אבל בנוגע לבנ"י עצמם – אין להסתפק בכך שישנו מספר מסויים של בנ"י שהנהגתם היא כדבעי, וכל השאר יהיו נגררים אחריהם, ובפרט אם הרוב הוא כדבעי, הרי בודאי שהמיעוט נגרר אחר הרוב, אלא צריכים לידע שאפילו אם כל בנ"י הם כדבעי מלבד יהודי אחד בלבד שאינו כדבעי למהוי – גם אז אי אפשר להיות רגוע, כיון שאי אפשר לוותר אפילו על יהודי אחד בלבד! וההוראה על כך ניתנה בדברי המדרש בנוגע לכללות נתינת התורה מהקב"ה לבנ"י – "אילו היו ישראל חסרים אפילו אדם אחד לא היתה (ח"ו) השכינה נגלית עליהן"!

- המדרש אינו מפרט מי הוא ה"אחד" ה"חסר" שבלעדו לא היתה התורה ניתנת ח"ו, והיינו, שגם כאשר היו נמצאים משה רבינו, אהרן ובניו, נשיאי ישראל, שבעים הזקנים, עם כל הגדולים שבישראל והקטנים שבישראל, אלא שהפחות שבפחותים מששים ריבוא בנ"י לא היה אומר "נעשה ונשמע", או שהיה חסר להמנין דששים ריבוא – אזי אפילו משה רבינו לא היה יכול ח"ו לקבל את התורה מהקב"ה!

והיינו, לפי שכל בנ"י הם "קומה אחת שלימה", גוף אחד, שבראותו של אבר אחד נוגעת לכל האברים, ולאידיך גיסא, כפי שמבאר רבינו הזקן המשל ש"כשאירע כובד בראש מקיזין דם ברגלים ונרפא".

וזהו גם תוכן הענין ש"כל ישראל ערבין זה בזה" (כנ"ל ס"י) – שאין הפירוש בזה ש"רבנים" ערבין עבור כל הרבנים, "מלמדים" עבור כל המלמדים, ועמא דבר, אנשים פשוטים, עבור אנשים פשוטים, אלא גם הגדול שבגדולים שבישראל צריך שיהיה נוגע לו מעמדו ומצבו של הקטן שבקטנים, ולעשות עבורו כל מה שביכולתו, ויותר ממה שביכולתו.

מאמר המוסגר: הפירוש ב"יותר ממה שביכולתו" יובן ע"פ הסיפור שסיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר בתור דוגמא לפעולת כח הרצון על כחות הגוף והגוף: פעם אירעה שריפה רח"ל, וברח אחד להנצל מהשריפה, ורץ לתוך חדר קטן דרך פתח צר (חלון או דלת צרה), אף שהיה שמן. ולאחר שנרגע, ואמרו לו שכבר כיבו את השריפה, לא היה יכול לעבור דרך המעבר הצר, אף שלא עברו אלא רגעים אחדים מאז שברח לשם עד שרצה לצאת משם. ולכאורה – ממה-נפשך: כיון שהיה יכול להכנס לשם – למה לא היה יכול לצאת משם? ובלשון הידוע: כבולעו כך פולטו!

ובכן: כשמדדו את המקום, נוכחו לדעת שגופו לא היה יכול לעבור בפתח זה, אלא, מצד הרצון החזק להינצל מאש השריפה שהיה נוגע לו במציאות נפשו, נתכווץ בשר הגוף, עד שהיה יכול לעבור דרך פתח שבמצב נורמלי אינו יכול לעבור דרכו.

ומכאן רואים שבדבר שנוגע לאדם בעצם – יכול לפעול למעלה מן היכולת של כחותיו הגלויים. ומזה מובן גם בנוגע להציווי "ואהבת לרעך כמוך" – שצריך לעורר ("ארויסמאַנען") לא רק את הכחות הגלויים, שאז העשיה היא כפי היכולת, אלא גם למעלה מהיכולת, ע"י הכחות הנעלמים שמתחילים לפעול בו בגילוי, כיון שהדבר נוגע בפנימיות נפשו.

וכאמור לעיל (ס"ט) – התורה אינה סיפורי מעשיות, כי אם הוראה לדורות: כשם שבמתן-תורה היה נוגע למשה רבינו שהפחות שבפחותים שבישראל יאמר "נעשה" ויקדים נעשה לנשמע – לא רק מצד הציווי "ואהבת לרעך כמוך", אלא מפני שענין זה נוגע לקבלת התורה של משה רבינו בעצמו, כך גם בכל דור ודור ובכל מקום ומקום, הנה כל אלו הנמצאים "בשיבכותיה דרב", אפילו הגנבים שנמצאים בשכינותו, גם הם קשורים עם רב, כך, ששלימותו של רב

נוגעת גם לגנבים, והנהגתם של הגנבים פועלת ונוגעת בעניניו של רב. וזוהי גם ההוראה שנוגעת בכל מקום שבו נמצאים – שמוכרחים גם לצאת לה"חוצה".

- יש אמנם צורך להבהיר מלכתחילה שכאשר נמצא ב"חוצה" לא יהיה בבחינת "מקבל", אלא בבחינת "משפיע"; אבל, אין להגביל את עצמו בכך שהוא וסביבתו הם כדבעי, ואילו את ה"חוצה" יכולים להשאיר עבור אלו שנמצאים בחוץ.

בסדר הנהגת מלחמה יש ב' שיטות: א) כל זמן שהשונא אינו מתנפל, אין עושים כנגדו כלום, ורק כאשר השונא מתחיל להתנפל על העיר ויושביה, אזי לוחמים כנגדו בכדי להגן על העיר. וזוהי מלחמת הגנה. ב) אין מחכים עד שהאויב יתחיל להתנפל, אלא מתקדמים ועורכים מלחמה עם האויב. וזוהי מלחמת תנופה.

ושתי מעלות במלחמת תנופה על מלחמת הגנה: א) בכל מצב יש צד חזק וצד חלש. כאשר האויב מתחיל במלחמה, בוחר אצל עצמו הצד החזק, ואצל שכנגדו – הצד החלש, "כל הנחשלים אחריו", ושם עורך את ההתקפה ומנהל את המלחמה, לאחר שבוחר לעצמו את הזמן היותר נוח עבורו. אמנם, במלחמת תנופה, אפשר לבחור אצל עצמו הצד החזק, ואצל האויב – הצד החלש. ב) בכל מלחמה, גם כאשר מנצחים בה, מהרסים ומאבדים דבר-מה, שכן, המתאבק עם מנוול מתנוול כמותו. מלחמה – קשורה עם חורבן, לכל-הפחות במקצת ובמקום אחד. ובפרט שבשעת חירום אי אפשר להנהיג בטוב את משטר הנהגת המדינה כמו בשעת שלום. אמנם, כאשר הולכים במלחמת תנופה, אזי אפשר לסדר בתחילה היטב את כל הנהגת המדינה, באופן שהמלחמה לא תבלבל כלל להנהגה. ופעולת החירום שמצד הקרב תהיה בשטח האויב.

וככל הדברים האלה וככל החזיון הזה הוא במלחמת היצ"ט עם היצה"ר, ובמלחמת היראים – בדרכי נועם ובדרכי תורה – עם אלו החפשים לעת-עתה – שיש בזה שתי אופנים ודרכים: מלחמת הגנה ומלחמת תנופה.

מלחמת הגנה היא: כאשר החפשים הולכים לצוד נפשות למחנם, אזי מתאספים ומטכסים עצה איך לעמוד נגדם. מלחמת תנופה היא: אין מחכים עד אשר הם יתחילו ללחום, אלא אדרבה, הולכים למחנם ומאירים שם באור התורה והמצוה, וצדים מהם נפשות לקרבם לאביהם שבשמים. וכשם שבמלחמה בגשמיית יש מעלה במלחמת תנופה על מלחמת הגנה, בין בניצוח המלחמה בין בשעת המלחמה גופא – כן הוא גם במלחמה הרוחנית, שהמעלה במלחמת תנופה היא בשתיים אלו: א) כאשר הולכים במלחמת תנופה אפשר לבחור אותו הזמן ואותם ענינים שנקל יותר לנצח בהם. ב) כאשר האויב מתחיל ללחום, ישנם כאלו שאינם מתנהגים בסדר הרגיל, ומתירים לעצמם איזה ענינים קלים; הטענה היא – שאם ילכו בכל חומר הדין, אזי הצד השני לא יוותר, משא"כ כאשר יוותרו קצת, בענינים טפלים, אזי יכולים להרויח ולנצח את העיקר.

וענין זה מתבטא בכך שמתחילים לעשות "פשרות" בענינים של שולחן-ערוך, ומוצאים "תירוצים" ו"היתרים" – שענין זה הוא רק חומרא דרבנן, וענין זה הוא רק איסור מדרבנן, ובמילא, מפני "תיקון העולם" ומפני "פיקוח נפשות מישראל" צריכים לוותר על זה לפי שעה, וכך הולכים מפשרה אחת לשניה ושלישית, ומאבדים ענין ומקום אחד אחרי השני.

משא"כ במלחמת תנופה, שמתנהלת בשטחו של האויב, היינו, שלא מסתפקים בהנהגה ע"פ תומ"צ בחוג של שומרי תורה ומצוה, אלא פועלים להוסיף להגדיל ולהרחיב ולהעמיק את החוג של שומרי תורה ומצוה – אזי אין מאבדים מאומה, אלא אדרבה, שניתוסף בעניני תומ"צ.

והנה, בעוונותינו הרבים, היה הסדר עד עתה, שהיראים והחרדים ישבו במקום ועסקו בעניניהם, וכאשר הצד שכנגד היה יוצא עם ענין בלתי רצוי, אזי היו מזעיקים "אסיפת-חירום" (ובלשון המדינה: "עמורדזשענסי מיטינג"), ומתאספים כולם יחד, וכל אחד היה מציע את סברתו – ודוקא באופן של "איפכא מסתברא"...

ובינתיים – איבדו אנשים, דור, עוד דור ועוד דור, וכמו"כ איבדו ענינים, ענין אחד אחרי השני, עד שנעשה מעמד ומצב שישנם ענינים כאלו שבדורות שעברו לא חשב אף א' שענינים כאלו יכולים להיות בגבול ישראל, אצל יהודי שנקרא שומר תורה ומצוות במילואם, ואילו בימינו, לא רק שנקרא שומר תורה ומצוות במילואם, אלא הוא עוד נקרא "צדיק"!!!

ואין זה פלא: כאשר מתבוננים בהנסינות שצריכים לעמוד בהם בימינו אלו – הרי "לפום צערא אגרא", שנסינות אלו הם גדולים הרבה מהנסינות שהיו בדורות שלפנים על דברים קטנים יותר או על דברים שבדוגמתם.

וא"כ, רואים בפועל, שכאשר הולכים בשיטה של מלחמת מגן, לישב במקומו ולהמתין עד שתפול לצד שכנגד סברא חדשה, ואז יחפש עצות כיצד להפריך אותה – הנה לכל לראש, אף פעם לא הצליחו להדוף את המתקפה במילואה, אלא לפעמים איבדו דבר-מה, ולא עוד אלא שהיו מקרים ומצבים שבהם לא ניצחו כלל. ועוד זאת – שעשירות אלפים מישראל נשארו בצד השמאל, כיון שלא התעסקו במלחמת תנופה, אלא במלחמת מגן, ובזה גופא – רק במחצית השעה האחרונה כאשר השונא עורך את ההתקפה.

אמנם, כיון שנמצאים אנו בזמן של מהפיכות ("רעוואָלוציעס"), בצד של לעו"ז – בודאי יכולים לנצל זאת לענינים של קדושה.

ובהקדמה: ישנו פתגם של אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן-ערוך, שכל התוכחות והקללות שבתורה הם ענינים של ברכות, אלא שענינים אלו נאמרו בלשון נסתר, כדי שלא יתפסו ("מ'זאָל זיך ניט כאַפֿן") גודל הברכה שבהם. והנה, אחד הסימנים על הזמן של עקבתא דמשיחא – שבפשטות הו"ע של תוכחה – הוא: "נערים פני זקנים ילבינו"...

בת קמה באמה כלה בחמותה".

הפירוש הפשוט בזה הוא – שהנערים לא יצייתו להזקנים ויעשו להיפך מהוראת הזקנים, שזהו ענין בלתי-רצוי. אמנם, כיון שיודעים שמוסתר בזה גם ענין של ברכה – הרי בודאי שיכולים לנצל הנהגה זו לענין של קדושה. וכיון שענין זה נאמר בלשון נסתר, מוכח, שזוהי הנהגה מופלאה, שיכולים להצליח בה הרבה יותר מהצלחת ההנהגה שהיתה עד עתה.

ובנוגע לעניננו: למרות הנהגת אבותינו ואבות אבותינו, שחלק גדול מהם לא עסקו במלחמת תנופה, אלא הסתפקו בכך שהם בעצמם למדו והתפללו וקיימו מצוות, ופעלו זאת אצל בני-ביתם, וכאשר אירעה צרה, רח"ל, ויצא בן לתרבות שאינה טובה, אזי חיפשו עצות לכך –

צריכה להיות ההנהגה בימינו אלו באופן ש"נערים פני זקנים ילבינו" – שהצעירים בכח יקבלו על עצמם להתנהג בשיטה הפכית: בנוגע להפעולה שצריך כל אחד לפעול על עצמו ובני ביתו – הרי לית דפליג; אבל, כדי להצליח בכך, ועוד זאת (שהרי אין זה מספיק), כדי "לתקן עולם במלכות שד"י" – חייבים לצאת במלחמת תנופה: יש להכנס לשטחו של הצד שכנגד, להתעסק עם הנוער שלו, עם הקטנים ועם הגדולים, ולהאירם ב"נר מצוה ותורה אור" פעם אחר פעם. ואין להתפעל אם בפעם הראשונה לא מצליחים, – ואין להתפלא על כך: וכי מפני מה יצליח, בידעו מעמדו ומצבו שאינו חייל טוב, ואין בידו כלי-זיין טובים, שהרי בתוכו פנימה ישנו יצה"ר שאינו מניחו לנהל את המלחמה בכל המרץ –

אבל, העצה לזה היא – לא להיות נסוג אחור, אלא אדרבה – לילך ביתר מסירת-נפש וביתר כח ומרץ, ואז, הנה אפילו מתי מספר עם כלי-זיין גרועים – יכולים לפעול **הרבה יותר** מאשר עם רב עם כלי-זיין טובים, אם אין להם חיות ומסירת נפש הדרושים.

וזהו גם המענה בנוגע לכללות הזמן דעקבתא דמשיחא: כאשר רואים את כל הסימנים שנאמרו בנוגע לעקבתא דמשיחא, "מלכות תהפך למינות וכו' פני הדור כפני הכלב" – יכול יהודי לשאול: כיון שבדורות הקודמים היו יהודים בעלי נשמות גבוהות יותר, ואעפ"כ הנה סו"ס הגיע המעמד ומצב שבו עומדים אנו כיום – איך יכולים לדרוש מאתנו, שלא זו בלבד שהמצב לא יהיה גרוע יותר, אלא אדרבה, **שנתקן** את המצב, להחזיר בתשובה את כולם, עד ש"יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך"?!

והמענה על זה – שיש שיטה בדוקה ומנוסה – "נערים פני זקנים ילבינו": הנערים צריכים לפעול על הזקנים שיהיו חרדים יותר ("פרימער") מכמו שהיו עד עתה; אין להתחשב בהשיטה שהיתה עד עתה, להיות מסוגרים בד' אמות ולהגן עליהם, מלחמת מגן, אלא יש להחליף את השיטה ולעבור למלחמת תנופה. ואז יהיו שתי המעלות: (א) להיות בטוחים עם השורות שלנו שישארו בשלימות, (ב) להצליח במלחמה, והיינו, דכיון שהננו "צבאות ה'", ויוצאים ללחום "מלחמות הוי'", "לתת נקמת ה'" בהצד שכנגד, בדרכי נועם ובדרכי התורה, הרי בודאי שסו"ס ננצח.

ועוד פרט באופן הנהלת המלחמה: כשם שבמלחמה הגשמית, אחד מטכסיסי המלחמה הוא ליכנס בין שורות האויב ולעשות שם מהפכה, שגם אנשים מבפנים ילחמו כנגד האויב – הנה כן הוא גם במלחמה הרוחנית. ובהקדמה – שכל יהודי בנפשו פנימה אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלקות, כפתגם רבינו הזקן על הפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד". וא"כ, כאשר מעוררים אצל יהודי את נקודת היהדות, אזי תלחם נקודת היהדות שלו מבפנים, ואנחנו נלחם מבחוץ, ושניהם יחדיו יבטלו את האויב שבנתיים, וינצחו את המלחמה. וזאת היא עבודת הצעירים בכלל וצעירי אגודת חב"ד בפרט: אל לנו לעשות חשבונות כמה חיילים נמצאים אצלנו וכמה חיילים אצל הצד שכנגד, כי, "הצעיר יהיה לאלף", וגם שבין שורות האויב גופא הנה בנפשו פנימה הוא על צדנו.

ולזאת עלינו ללכת למלחמת תנופה במרץ ומס"נ, ואז בודאי יהיה הנצחון, "דידן נצח", היינו, ש"האתרוג" וה"לולב יצרפו אליהם את ה"הדס" וה"ערבה", וכולם יחדיו יתנענעו לד' רוחות ולמעלה ולמטה, כדי להמשיך בכל הששה קצוות "נר מצוה ותורה אור" ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 65 – 59)

יום ו (כד אדר"ר)

"שגם שכולן מתאימות ואב א' לכולנה"

הדין במחצית השקל הוא – "העשיר לא ירבה והדל לא ימעט". לכאורה, להיותו עשיר, מדוע באמת "לא ירבה"? ויתירה מזה אינו מובן: כיון שממחצית השקל לקחו קרבנות ציבור, והדין בקרבנות הוא ש"עשיר שהביא קרבן עני לא יצא" – מדוע "והעשיר לא ירבה"? אבל לפי המבואר לעיל מובן: החילוק בין עשיר לעני הוא רק בכחות הגלויים, אבל מצד למעלה מכחות הגלויים, ועאכ"כ מצד העצם – הרי "כולן מתאימות ואב אחד לכולנה וכו'", ובשעה שיש צורך בעבודה שמצד העצם – הכל הם בשוה.

(התוועדויות תשי"ז ח"ב עמ' 124)

אך ישנו ענין נעלה יותר בענין הערבות – מלשון עריבות ומתיקות. וטעם הדבר – לפי שישנו גם ענין הערבות מלשון עירוב, שכל ישראל מעורבים זה בזה, ועד לעירוב שהוא ע"ד תערובות לח בלח שנעשים דבר אחד. וכמו ענין השותפות, שכל נקודה שייכת לשני השותפים. ונקודת הענין בזה – דכיון ש"אב אחד לכולנה", הרי כשם שבעצמותו ית' אי אפשר לחלק כו', וכמ"ש "אתה הוא עד שלא נברא העולם אתה הוא משנברא העולם", כן הוא גם בנשמות ישראל למטה, להיותם במעמד ומצב ד"אתם הדבקים בה' אלקיכם גו'", ו"כל המחובר לטהור טהור".

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 261)

"ולכן נקראו כל ישראל אחים ממש מצד שורש נפשם בה' אחד"

והנה, הכניסה לארץ ישראל היא ע"י ארון ברית ה' ההולך לפניהם: ענינו של הארון – שבו היו הלוחות, "מעשה אלקים", כדאיתא בירושלמי על הפסוק "מזה ומזה הם כתובים", שהיו נקראים מכל עבריהם, ו"מ"ם וסמ"ך שבלוחות בנס היו עומדין" – שזהו"ע שאין לו מקום מצד הטבע, ואין זה אלא מצד הגילוי אלקות שהיה בהאותיות שנחקקו על הלוחות שנעשו מאבן גשמית.

ויתירה מזה, שלא רק הלוחות עצמם, אלא אפילו הארון שהוא ה"כלי" להלוחות – היה בו אלקות בגילוי, כדאיתא בגמרא שעמידת הארון בקדש הקדשים היתה באופן ש"מקום ארון אינו מן המדה", שזהו החיבור של מקום ולמעלה ממקום.

וענין הארון בנפש האדם הוא – האלקות שבנפשו, בחינת היחידה שבנפש, נקודת היהדות, כמבואר בחסידות שנקראת "יחידה" ע"ש שמקבל מ"יחיד", יחידו של עולם – יחידה ליחידך".

ובכח זה הולך יהודי ב"מדבר העמים", מבלי להתפעל מ"נחש שרף ועקרב", ועד שנבקע הירדן לפניו – לא רק לפני הכהנים נושאי הארון, אלא לפני כאו"א מישראל, עד לאחרון שבישראל משבט דן ה"מאסף לכל המחנות", ולכולם בשוה, שכן, מבלי הבט על חילוקי הדרגות די"ב השבטים, אשר, כל שבט ושבט במסילתו יעלה, הרי מצד נקודת היהדות שוים כל בני", ומצד זה ביכלתו להכנס לארץ כנען ולעשות ממנה ארץ ישראל, דירה לו ית'.

(התוועדויות תשי"ז ח"ב עמ' 294)

יום שב"ק (כה אדר"ר)

"כי יסוד ושורש כל התורה הוא להגביה ולהעלו' הנפש על הגוף מעלה מעלה עד עיקרא ושרשא דכל עלמין"

עפ"ז מובן כיצד קובעת התורה "יום תענית" – אע"פ שלכאורה הרי זה ענין הקשור עם עינוי גופם של בני": מאחר שע"י עינוי זה מגיע יהודי לדרגא נעלית יותר, באין ערוך לגבי דרגתו הקודמת (כללות העילוי דעבודת התשובה) – מובן, שעינוי זה נחשב אצלו לענין של תענוג, ועד לתענוג הגוף כפשוטו.

דהנה, התענוג הכי נעלה אצל יהודי הוא – כאשר מתענג בתענוג הבורא, כמרז"ל "נחת רוח לפני שאמרתי ונעשה רצוני", היינו, שהתענוג של הנברא הוא התענוג דלמעלה, תענוג הבורא, כמבואר בארוכה בהמשך וככה תרל"ז. ומאחר שבנ"י עושים את נפשם עיקר וגופם טפל (כמובן ע"פ המבואר בתניא פל"ב) – מובן, שתענוגו של היהודי בתענוג הבורא אינו רק בנוגע לנשמתו, אלא ע"י נשמתו נפעל ענין זה גם בנוגע לגופו, שזה נעשה תענוג הגוף כפשוטו.

ואפילו כאשר הנשמה מתלבשת בגוף הנמצא במעמד ומצב שבגלוי (עכ"פ) אינו רוצה לקיים את רצון ה' – הרי ידוע פס"ד הרמב"ם (ספ"ב מהלכות גירושין) שגם בהיותו במעמד ומצב זה רצונו האמיתי לקיים את רצון הקב"ה, וצריכים רק לבטל את מה ש"יצרו אנסו", ואז מתגלה רצונו האמיתי.

ועפ"ז מובן כיצד נעשה עינוי התענית לענין של תענוג, ועד לתענוג הגוף כפשוטו – מאחר שע"י הרי הוא מגיע לעילוי נעלה יותר, באופן שבאין ערוך לגבי דרגתו הקודמת.

(התוועדויות תשמ"ב ח"א עמ' 15)

"אתה" מורה על הדיבור לנוכח, ובזה ישנם חילוקי דרגות – שהרי יתכן שילד קטן פונה אל חכם גדול בתואר "אתה" (מאחר שנמצא אתו ביחד, ורואה אותו בעיני בשר), אע"פ שאין לו מושג כלל במעלת החכם, שהוא חכם גדול ונפלא כו', ועד שאין לו מושג כלל במעלת ההבנה וההשגה.

זאת אומרת: הילד הקטן יודע שהחכם גדול ממנו בקומה ובשנים, אבל אין לו שום מושג באמיתית מציאותו ומהותו של החכם – כללות מעלת החכמה כו'.

וגם כאשר מתגבר קצת ומקבל מושג במעלת החכמה – הרי המושג שלו הוא רק בדרגת החכמה שבערכו, אבל עדיין אין לו מושג כלל בהפלאות החכמה דהחכם הגדול.

וא"כ, כאשר פונה אל החכם הגדול בתואר "אתה" – הרי הוא פונה רק למציאותו החיצונית בלבד, שזוהי מציאות הגוף בלבד, וכמובן בפשטות שמציאות הגוף אינה אמיתית מציאותו, ובפרט אצל בני, שהם עושים "נפשם עיקר וגופם טפל" (ראה תניא פל"ב).

(התוועדויות תשמ"ב ח"א עמ' 247)

"למהוי אחד באחד דוקא"

מבואר באגה"ק (סל"א) ש"כל נשמות ישראל נקראים בחינת אברי דשכינתא הנקראת בשם לב, כמ"ש וצור לבבי", ולכן כל נש"י צריכות להיות "דבוקות ומקושרות יחד כו".

ובלשון הרמב"ם (הל' מלכים פ"ג ה"ו) בנוגע למלך – "לב כל קהל ישראל", ומאחר שכן הוא בנוגע למלך בשר ודם, הרי עאכ"כ שכן הוא בנוגע למלך מלכי המלכים הקב"ה. וכפי שמצינו במדרשי חזל שכאשר רוצים לבאר ענין מסויים בנוגע להנהגת מלך מלכי המלכים הקב"ה (מלכותא דרקייעא), מביאים משל מהנהגת מלך בשר ודם, ועפ"ז מובן שהמבואר בחסידות (באגה"ק הנ"ל) שהשכינה "נקראת בשם לב", מבואר גם בפס"ד הרמב"ם הנ"ל. ועפ"ז מובן כיצד יכולים כל בני"י להיות "כאיש אחד בלב אחד" (מבלי הבט על החילוקים שביניהם) – מאחר שלבם (שממנו נמשך כללות ענין החיות כו') אחד הוא.

ואדרבה: הפלא הוא כיצד יתכן לומר באופן הפכי – כאשר יודעים שהקב"ה הוא אחדות הפשוטה, והוא "לב כל קהל ישראל", ונשמתו של כאו"א מישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש"!

ואפילו אם עדיין לא למד המבואר בתניא (שהשכינה נקראת בשם לב, ושנשמת כל איש ישראל היא "חלק אלקה ממעל ממש") – הרי כל ישראל הם "מאמינים בני מאמינים" שכאו"א מישראל נברא ע"י הקב"ה, שהוא אחדות הפשוטה, ויתירה מזו: "המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית" (כפי שכאו"א מישראל אומר בתפלתו בכל יום ויום – גם קודם שלומד את כל אריכות הביאור בשעהיו"א) – וא"כ, בהכרח לומר שכל בני"י מאוחדים "כאיש אחד בלב אחד".

וכפי שידוע כאו"א מישראל שאע"פ שישנם חילוקי דרגות באברי גופו, ראש ורגל וכיו"ב, אעפ"כ, כאשר מדובר אודות חיות הגוף, שזהו הדם שבלב ("הדם הוא הנפש") – הרי "ליבא פליג לכל שייפין", היינו, שהדם נמשך מהלב בכל אברי הגוף בשוה.

זאת אומרת: החילוקים שישנם באברי הגוף הם רק בנוגע למציאותם של האברים, אבל בנוגע לחיות האברים, הנמשך ע"י הדם (כפי שידוע ומרגיש כאו"א) – הרי זה בכל האברים **בשוה**, וכפי שרואים בפועל שהדם הוא בכל האברים **בשוה**.

וענין זה מובן בפשטות לכאו"א מישראל – אנשים ונשים וטף.

[ולהעיר ששנה זו באה לאחרי ההכנה שהיתה בשנה שלפנ"ז – "שנת הקהל", שב"שנת הקהל" מודגשת ביותר אחדותם של כל בני"י – "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו'" וכמבואר בארוכה ברמב"ם (סוף הל' חגיגה) כל הפרטים שבדבר, ועד שכללות מצות הקהל ענינה – מפי הגבורה שומעה" "כיום שניתנה בו בסיני", והרי "הימים האלה נזכרים ונעשים"].

(התוועדויות תשמ"ב ח"א עמ' 321)

"וכמ"ש ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך"

איתא במדרש שבנ"י נמשלו לקנים. בקנים רואים אנו שבשעה שכל קנה עומד בפני-עצמו, קל לשברו, אבל בשעה שהקנים אגודים יחד, אזי אי אפשר לשברם. וכן הדבר בנוגע לישראל: בשעה שישראל עומדים יחד, "אתם נצבים כולם", מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך", אז הם "נצבים".

זהו גם יסוד המאמר החלצו, שבו מדובר אודות ענין האחדות. בשעה שעומדים באחדות, אזי נצבים בחוזק, ואין לאף אחד שליטה. יתירה מזו – שאז נעשים כלי לברכתו של הקב"ה: כלי לברכתו של הקב"ה הוא שלום ואחדות, וכדבר משנה, וכמו שכתוב "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך".

כי באמת אי אפשר לשום דבר שמבחוץ שתהיה לו שליטה על ישראל, "חלק הוי' עמו". ממה מתחיל האפשרות שתהיה אחיזה ("א צוטרית") לדבר שמבחוץ – הרי זה עי"ז שהיהודי עצמו עושה סדק קטן בעצמו פנימה, ואם ישנו אצלו סדק קטן, אפילו "כקרני חגבים", אזי אפשר כבר שתהיה אחיזה לדבר שמבחוץ.

ובכדי שלא יהיה הסדק הקטן, הרי זה ע"י אחדות – כי, כל אחד לעצמו, לא תמיד מרגיש הוא חסרון שיש בו, כיון ש"על כל פשעים תכסה אהבה". מצד אהבת עצמו אינו רואה אפילו חריץ גדול, ומכל-שכן סדק קטן. אבל בשעה שעומדים יחד, מבחין בכך הזולת. ככל שיגדל הקיום ד"ואהבת לרעך כמוך" – הרי ברובא דרובא האהבה אינה גדולה כל כך שלא יבחין כלל בחסרונותיו של זולתו. וכשהזולת מבחין בהחסרון, ואומר לו זאת באופן המתאים, אזי יראה לתקן זאת.

וכידוע מה שתבע אדמו"ר האמצעי, שלכל אחד יהיה חבר, כדי להתדבר יחד בנוגע לעניני תורה ומצוות, שאז ישנם שני נפש האלקית על נפש הבהמית אחת.

ואם היו צריכים לזה בזמן אדמו"ר האמצעי – מכל שכן עתה, שהחושך הוא גדול יותר, חושך כפול ומכופל. צריכים להיות יחד, שע"ז מסירים אפילו סדקים קטנים, ואזי לא תהיה לשום דבר שמבחוץ אחיזה, ועומדים בשלימות, "נצבים וקיימים".

(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 136, 135)

בנוגע לחג הסוכות ושמיני עצרת – איתא במדרש "משל למלך שעשה סעודה שבעת ימים וזימן כל בני אדם שבמדינה... כיון שעברו שבעת ימי המשתה אמר לאוהבו כבר יצאנו ידו מכל בני המדינה, נגלגל אני ואתה במה שתמצא... בפר אחד ואיל אחד"; "כשבאין ללכת אמר להם המקום בבקשה מכם עשו לי סעודה קטנה... התעכבו לי מעט עוד... כבנים הנפטרים מאביהם והוא אומר להם קשה עלי פרידתכם עכבו עוד יום אחד".

[ולהעיר, שענין זה שייך לא רק לחג הסוכות דוקא, אלא כן הוא גם בנוגע לכל ענין שיש בו גילוי אלקות – שיש קושי ("קשה כו") בהציאה והפרידה מענין זה. וזהו גם מה שעושין סעודה לגמרה של תורה, ועד"ז בסיום מסכת – בדוגמת ה"סעודה קטנה" דשמע"צ לאחר חג הסוכות שבאה בגלל ש"קשה עלי פרידתכם"].

וידוע הביאור בדיוק לשון המדרש שהקב"ה אומר לבנ"י "קשה עלי פרידתכם" – דלכאורה מתאים יותר לומר "פרידתנו" – כיון שמצד הקב"ה לא שייך אף פעם ענין של פירוד ח"ו מבנ"י, אלא שע"י "פרידתכם", שיש פירוד אצל בנ"י עצמם בין איש לרעהו, אזי יכול להיות גם פירוד ח"ו בין בנ"י להקב"ה, "פרידתנו".

כל זמן שבנ"י הם באחדות, נמשכת אצלם ברכת הקב"ה, כמ"ש "ברכנו אבינו כולנו כאחד באור פניך".

ובמכ"ש וק"ו ממה שמצינו בפרשת השבוע אודות דור הפלגה, שמצד היותם במעמד ומצב של אחדות, "ויהי כל הארץ שפה אחת ודברים אחדים", "עם אחד ושפה אחת לכולם" – "לא יבצר מהם כל אשר יזמו לעשות". ועאכ"כ שכן הוא בנוגע לבנ"י, שע"י ענין האחדות יכולים לפעול הכל.

ומובן שההשפעה שנמשכת לבנ"י ע"י האחדות היא בעילוי גדול יותר שלא בערך לגבי דור הפלגה – שהרי ההשפעה ללעו"ז (דור הפלגה) אינה אלא מחיצוניות הרצון בלבד, משא"כ בנ"י שמקבלים ההשפעה מפנימיות הרצון.

אבל כאשר בנ"י הם בפירוד זה מזה, שזהו"ע "פרידתכם" – אומר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם", כיון שע"י הפירוד של בנ"י זה מזה ("פרידתכם") נעשה גם פירוד ח"ו בין בנ"י להקב"ה.

וזהו שבסיום מועדי חודש תשרי אומר הקב"ה לבנ"י "קשה עלי פרידתכם": במשך חודש תשרי, חודש המועדים, ר"ה יוה"כ פ"פ וסוכות, נמצאים בנ"י במעמד ומצב של הפשטה מעובדין דחול ועניני העולם, וכולם עסוקים בענינים רוחניים. ובמילא, נמצאים אז במעמד ומצב של אחדות; אבל כאשר עומדים לצאת מחודש תשרי, שאז פונה כל אחד לעסקיו – אזי יכול להיות ענין של פירוד ח"ו, ועל זה אומר הקב"ה "קשה עלי פרידתכם".

וכדי לשלול את הענין ד"פרידתכם" גם כאשר יוצאים מחודש תשרי לעסוק בעניני העולם במשך כל השנה, - שהרי הכוונה היא לא שיהיו בנ"י מופשטים מעניני העולם, אלא אדרבה, שיעסקו ויפעלו בעולם, ובהיותם בעולם יהיו באחדות כמו בחודש תשרי בהיותם מופשטים מעניני העולם –
נותן הקב"ה עוד יום אחד – שמיני-עצרת (ושמח"ת) – יום שאין בו מצוות מיוחדות, ועוסקים בענינים גשמיים (מאכל ומשקה דסעודות יו"ט), ואעפ"כ נמצאים בנ"י במעמד ומצב של אחדות; ועי"ז ממשיכים האחדות דחודש תשרי על כל השנה כולה, שגם כאשר כל אחד עסוק בעניניו, תהיה האחדות כמו בחודש תשרי.
(התוועדויות תשי"ז ח"א עמ' 182 – 185)

עלונים אלו אי"ה יאוגדו לכדי ספר עם סיומו של מחזור לימוד השיעור היומי בתניא.
הערות והארות ותיקוני שגיאות הדפוס, יתקבלו בברכה.

בסייעתא דשמיא יצא לאור
ספר "ביאורים בספר התניא"
הכולל ביאורים והעשרת ההתבוננות בספר התניא
ערוכים מכתבי כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש
כרכים א, ב – מחזור ראשון
כרכים ג, ד – מחזור שני
כרך ה-לקוטי אמרים מחזור שלישי
להזמנות: 0527155039

יחי אצותנו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לקבלת העלון ישירות לדוא"ל: A770@012.net.il